

Nolltaxans effekter på bokningen utanför ordinarie säsong

Den 9 mars 2021 beslutade idrottsnämnden att införa ett tillfälligt föreningsstöd som skulle motsvara nolltaxa på alla idrottsnämndens bokningsbara anläggningar under hela året. Syftet med stödet var att fler barn och unga skulle kunna träna mer, men också att föreningslivet skulle öka ekonomiskt även utan intäkter från cuper och cafe-terieförsäljning med mera.

Den 22 juni 2021 beslutade idrottsnämnden om ytterligare föreningsstöd för lokalkostnader. Dels beslutades, enligt förvaltningens förslag, om ett extra hyresstöd för att kompensera föreningar med fasta lokalkostnader på liknande sätt som det tidigare beslutet om stöd motsvarande nolltaxa året runt. Därutöver beslutade idrottsnämnden att avsätta ytterligare 2 miljoner kronor i budgeten för föreningsstöd för att kunna ge stöd till föreningar som uppfyller nämndens allmänna villkor för ekonomiskt stöd och bedriver barn- och ungdomsverksamhet i egna lokaler men som normalt inte söker idrottsnämndens föreningsstöd för sin verksamhet eller sin lokal.

I budget för 2022 beslutade kommunfullmäktige att införa nolltaxa under hela året för barn och unga i stadens anläggningar. Idrottsnämnden fick ett tillskott på 7,9 miljoner kronor för denna satsning. Det fanns inte någon motsvarande satsning för föreningar med fasta lokalkostnader i budgeten. I budget fanns också uppdraget att öka antalet fotbollsplaner som snöröjs vintertid för att möjliggöra fotboll året om. Idrottsnämnden beslutade som en följd av detta uppdrag att införa nolltaxa året runt på sitt sammanträde den 26 oktober 2021. I samband med beslutet lämnade den dåvarande majoriteten (C, M, L, MP, KD) ett särskilt uttalande:

Tillsammans med idrottsrörelsen vill vi växla upp och förstärka barn och ungas möjligheter till idrottande efter pandemin eftersom idrott och föreningsliv bidrar till ungas välmående. Vi vill möjliggöra fysisk aktivitet för fler, där barn och unga inte ska behöva välja bort idrottsaktiviteter på grund av extra avgifter när det inte är säsong. Vi hoppas också att vi genom nolltaxan kan nyttja våra anläggningar mer effektivt.

Det är dock viktigt att denna förändring noggrant utvärderas för att säkerställa att förändringen får önskad effekt.

Förvaltningen har jämfört bokningsstatistik under åren 2019, 2021 och 2022. 2019 är det sista helåret innan pandemin påverkade all idrott och därför ett bra år för att kunna följa effekter av fattade politiska beslut.

Under 2021 kunde mycket idrott genomföras utomhus, men även hallidrotter och isidrotter kunde genomföra delar av sin verksamhet innan nya restriktioner stoppade den ordinarie verksamheten. Eftersom beslutet om stöd motsvarande nolltaxa fattades under våren kunde idrottsföreningarna inte planera hela årets verksamhet utifrån det stödet. Vi har ändå inkluderat det årets bokningsstatistik för att se vilka tendenser som fanns det året. Den viktigaste skillnaden mot 2022 är att fotbollsföreningarna inte bokade träningstider januari-mars 2021 med kunskapen att de skulle kompenseras för planhyrorna.

Konstgräsplaner och fotbollshallar

Den jämförda perioden är jan-mars samt nov-dec för respektive år. Under 2021 kände fotbollsföreningarna inte till att de skulle kompenseras för vinterträningen i början på året. Under senare delen av året infördes hårda restriktioner som lättades successivt under januari och februari 2022. Nolltaxan påverkade därför fotbollen i mindre grad under 2021. Dessutom kunde fotbollen och andra utomhusidrotter genomföra mycket av sin ordinarie verksamhet under säsong, exempelvis St Erikscupen. Däremot fanns det restriktioner för hur genomförandet skulle ske samt för publik.

Skillnaden mellan 2019 och 2021 är måttliga +3 procent. Däremot är skillnaden i bokningsgrad för fotbollshallarna stor, -71 procent. Det beror dels på att hallen på Spånga IP och tältet på Hjorthagens IP var stängda under januari och tältet på Grimsta IP var stängd januari-mars 2021. Men bokningsgraden beror också på att inomhusträning inte var särskilt vanligt på grund av restriktionerna. Totalt ökade ändå fotbollsbokningarna på utomhusplan och i hall under ickesäsongen 2021.

Under 2022 visste föreningarna att de kunde boka till nolltaxa och att antalet vinterförberedda planer skulle utökas. Ökningen av antalet bokade timmar på konstgräsplan är över 500 procent. Antalet bokade timmar på konstgräsplan och i fotbollshall ökade 2019 till 2022 från 11 000 timmar till 52 000 timmar.

Fotbollshallar					
År	Period	Tillfällen	Skillnad	Antal timmar	Skillnad
2019	20190101-20190331, 20191028-20191231	1348		2758,73	
2021	20210125-20210403, 20211101-20211231	560	-58%	797,75	-71%
2022	20220101-20220403, 20221031-20221231	751	-44%	1405,5	-49%

*Spånga och Hjorthagen stängda 1-24 jan 2021. Grimsta stängd jan-mars 21

Konstgräsplaner					
År	Period	Tillfällen	Skillnad	Antal timmar	Skillnad
2019	20190101-20190331, 20191028-20191231	5711		8316,52	
2021	20210101-20210403, 20211101-20211231	6352	11%	8571,09	3%
2022	20220101-20220403, 20221031-20221231	16468	188%	50986,75	513%

Idrottshallar

Den jämförda perioden är slutet av maj till skolstartsveckan i augusti. De berörda föreningarna (främst basket, gymnastik, innebandy, handboll) kände inför sommaren 2021 till att de kunde få stöd för sina sommarbokningar. Under såväl 2021 som 2022 ökade antalet bokade timmar med minst 170 procent.

Idrottshallar					
År	Period	Tillfällen	Skillnad	Antal timmar	Skillnad
2019	20190527-20190818	1349		4524,25	
2021	20210531-20210822	3116	131%	12203,75	170%
2022	20220530-20220821	3075	128%	12377,5	174%

Ishallar

Den jämförda perioden är från senare delen av mars till och med juli (2021) samt senare delen av september (2022). Jämförelsen gäller de ishallar vi haft tillgång till bokningsstatistik på, Husby, Stora Mossen A-hall samt Zinkensdamm. Fram till 2019 hade flera föreningar avtal om dygnshyra under ickesäsong, vilket gör att vi saknar detaljerad bokningsstatistik för de ishallarna. Förvaltningens bedömning är att bokningsbeteendet troligen följer det som har varit i de ishallar staden har bokat under ickesäsong.

Precis som hallidrotterna visste isidrotterna att de kunde kompenseras för sina bokningar under ickesäsong. Under sommaren 2021

ökade antalet bokade timmar med över 200 procent. Under 2022 var ökningen en bra bit över 300 procent.

Ishallar (egna)					
År	Period	Tillfällen	Skillnad	Antal timmar	Skillnad
2019	20190318-20190922	509		1090,5	
2021	20210322-20210801	1739	242%	3355,42	208%
2022	20220321-20220925	2324	357%	4718,75	333%

Analys

Förvaltningen kan konstatera att antalet bokade timmar har ökat mycket kraftigt efter införandet av nolltaxa året runt på alla undersökta anläggningstyper. Fotbollen är särskilt värd att uppmärksamma av flera skäl. Eftersom det är en utomhusidrott drabbades den inte av pandemin på samma sätt. Tvärtom ökade faktiskt fotbollsspelandet i Stockholm och resten av landet under pandemin. Satsningen på nolltaxa året runt och fler vinteröppna planer har därutöver kraftigt ökat möjligheterna att spela fotboll året runt även fortsättningsvis.

Fotbollen är också den överlägset största idrotten, oavsett hur vi mäter. De kraftigt förbättrade förutsättningarna att bedriva fotbolls träning året runt kan därför komma att få effekter på andra idrotter över tid. Förvaltningen bedömer att andra lagidrotter som tidigare varit "andraidrott" på vintern för många unga fotbollsspelare kan komma att få svårare att rekrytera nya medlemmar och behålla befintliga om den så mycket större fotbollen har sådana möjligheter till åretruntträning.

Detta står i stark kontrast till Riksidrottsförbundets ambition att motivera unga att hålla på med fler idrotter längre upp i åldrarna.

Förvaltningen har inte analyserat olika idrotters bokningar i idrotts hall respektive ishall. Däremot är vår erfarenhet att konståkningen i större utsträckning än ishockeyn önskat längre issäsong. Hur mycket detta återspeglas i den här statistiken vet vi däremot inte. Det är också svårt att jämföra ishallar eftersom konståkning på grund av de olika avtalen mellan staden och ishockeyföreningar om ickesäsongsbokning gjort att de primärt bokat ishockey i de ishallar de haft rådighet över. Staden har därmed bokat övervägande del av den konståkningen som skett på ickesäsong där vi haft bokningsrätten.

I idrottshallarna är förvaltningens bedömning att lagidrotterna främst bokat veckoläger inför skolstart. Intresset för reguljär träning är inte lika stort hos dem. Däremot har gymnastikföreningarna haft sådant intresse tidigare. Hur stor del av ökningen som härrör från veckoläger eller från reguljär träning har vi inte analyserat. Värt att notera är ändå att den starka kulturen att lämna idrottshallen på

sommaren gjort att hallar har den procentuellt minsta ökningen på ickesäsong, även om den är påtaglig ändå.

RF har jämfört samlad data över föreningarnas aktiviteter före, under och efter pandemin. Den samlade bilden är att föreningsidrotten hämtat sig väl, särskilt de som inte har fasta kostnader för lokaler. Aktivitetsnivåerna är totalt sett tillbaka på samma nivå som innan pandemin, med variationer mellan olika idrotter. Problem som lyfts har snarare handlat om att pandemin gjort att många ideella krafter (ledare, domare, funktionärer) sökt sig till andra fritidssysselsättningar istället. Behovet av ekonomiska incitament för att öka aktiviteten hos unga är inte tydligt.

Förvaltningen ser varken i Riksidrottsförbundets data eller i sin egen statistik att medlemsantalen i Stockholmsföreningarna har ökat på annat sätt än i övriga landet. Nolltaxan året runt verkar inte ha haft någon effekt på nyrekryteringen av medlemmar. En rimlig slutsats är att befintliga medlemmar har tränat mer under en längre del av året.

Förvaltningen har inte samlat information om föreningars medlems- och träningsavgifter. De exempel som noterats ger däremot inte bilden av att nolltaxa året runt eller andra pandemirelaterade insatser lett till att föreningar sänkt sina avgifter. Vi får samma bild av andra kommuner i länet.

Många anläggningar utnyttjas alltså mer under hela året än tidigare. Frågan är dock vad som kan räknas som ett mer effektivt nyttjande. Bokningsgraden under idrotternas reguljära säsonger är hög. Nyrekrytering sker företrädesvis under reguljär säsong då seriespel eller tävlingar genomförs, vilket gör övrig tid mindre intressant för nyrekryteringen. Förvaltningen fortsätter med sina stickprovsvisa närvarokontroller för att bevaka att bokade tider används. Förvaltningen anser inte att det är mer effektivt att samma barn och ungdomar tränar en längre tid på året på samma anläggning eftersom det innebär höjda driftkostnader för staden och påverkar barnens möjlighet att hålla på med fler idrotter negativt. Målen som uppgavs vid nämndbeslutet kan inte sägas ha uppnåtts.